

Steun in de rug bij overstap naar andere school

Tekst Connie van der Zel

Hoe bereiden we leerlingen goed voor op de overstap naar een nieuwe school? Een aantal scholen voor (v)so ging samen met een projectgroep van de CED-Groep met deze vraag aan de slag. De discussies die hierop volgden, leidden tot het spel Stap in de Wereld.

Cindy Blommensteijn is leerkracht op De Pilot, een cluster 4-school in Rotterdam. Als deelnemer aan het voortraject vertelt zij graag over de aanleiding tot het spel. 'Onze school is voortdurend op zoek naar goede manieren om een doorlopende leer- en zorglijn te creëren voor de overstap van onze leerlingen', vertelt ze. 'Het nastreven van een doorlopende leerlijn is een vast gegeven, maar de zorglijn heeft extra aandacht. Veel kinderen zijn na groep acht nog vaak onvoldoende zelfredzaam. Sociale competenties en autonomie zijn niet vanzelfsprekend, die moet je bij sommigen heel bewust ontwikkelen. Wij creëren een veilig klimaat binnen de muren van onze school. Maar die veilige omgeving valt weg wanneer kinderen naar een andere school overstappen, of dat nu een reguliere basisschool is of het voortgezet onderwijs. Juist door die veilige

omgeving wordt de overstap nog moeilijker en beginnen leerlingen op hun nieuwe school met achterstand. Ons doel is om die achterstand in sociale competenties te verkleinen en een meer passende overgang te creëren.'

Weinig ruimte voor initiatief

Binnen de projectgroep ging Cindy samen met de andere leraren op zoek naar de specifieke behoeften van leerlingen. 'Wat hebben zij nodig om een betere overstap te kunnen maken? We ontdekten dat onze veilige structuur de ontwikkeling van sociale competenties en autonomie kan afremmen. Wij werken bijvoorbeeld met afgebakende plekken, zodat leerlingen rustig kunnen werken en niet te veel afgeleid worden. Maar hierdoor leren zij niet beter om te gaan met externe prikkels. Een ander voorbeeld is de tijdsklok waarmee wij

werken. Hierdoor weten leerlingen precies hoeveel tijd ze nog hebben voor hun werk. Ook dit laat weinig ruimte voor eigen initiatief. Door onze voorgestructureerde manier van werken is er te weinig ruimte voor zelfontwikkeling en initiatief. Sommigen van onze leerlingen zullen deze structuur nodig blijven hebben. Maar we moeten ook kritisch kijken naar wat we kunnen afbouwen en bewust gaan werken aan de ontwikkeling van competenties die de overgang vergemakkelijken.'

Wereldreis

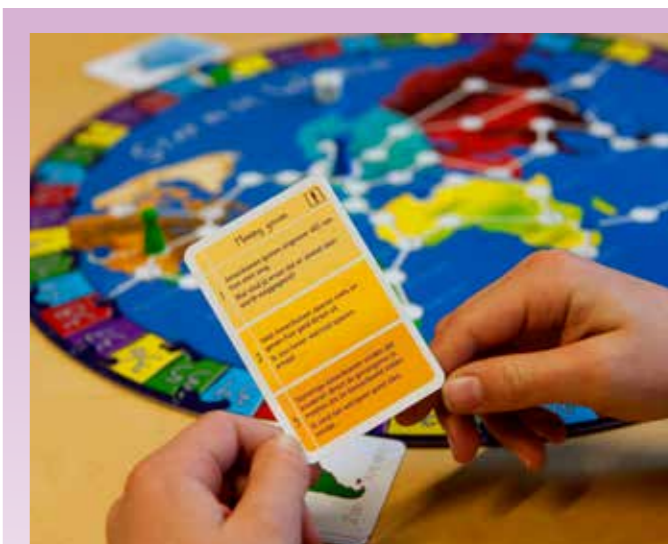
De CED-Groep heeft naar aanleiding van de gesprekken allerlei vragen en praktijksituaties uitgewerkt, die de basis vormen van het spel Stap in de Wereld. Al spelend reizen de leerlingen de wereld rond op een landkaart. Onderweg pakken ze kaartjes van verschil-

lende categorieën: mening geven, naspelen, weten en aanpakken. Een meningvraag is bijvoorbeeld: In het noorden van Scandinavië wordt het enkele dagen per jaar niet licht. Hoe zou jij dat vinden? Het team dat de vraag krijgt, gaat in discussie. Hun 'tegenstanders' luisteren goed en beoordelen of zij hun mening goed hebben verwoord. De leerlingen oefenen al spelend in probleemoplossend denken, hulp vragen, samenwerken en het presenteren van hun oplossing. Op De Pilot is het spel binnen de pilot twee keer

gespeeld. Cindy: 'Leerlingen zien Stap in de Wereld niet als een les; ze gaan gewoon een spel spelen. Dat is mooi. Verder wordt het spel met tweetallen gespeeld. Dit stimuleert het samenwerken, iets wat voor veel van onze leerlingen niet vanzelfsprekend is. Bovendien wordt een kind dat niet snel iets aan een ander zal vragen, gestimuleerd om dit wel te doen. Kinderen leren door te zien hoe de anderen iets aanpakken. En tot slot: het spel helpt leerkrachten om na te denken over wat je leerlingen nog meer zelfstandig kan laten oplos-

sen. De werkvormen van dit spel kun je ook op kleine schaal bij andere vakken toepassen.'

Bordspel

Het bordspel Stap in de Wereld kan los gespeeld worden en werkt het beste wanneer een school opbrengstgericht werkt aan gedrag aan de hand van de leerlijnen Leren leren en Sociaal gedrag. Het spel is geschikt voor leerlingen vanaf groep 6 en voor (s)bo en vo. U kunt het spel bestellen via www.cedgroep.nl/stapindewereld. Hier vindt u ook een digitale presentatie voor klassikale uitleg, een handreiking en de film 'Stap in de Wereld van... de brugklas', waarin brugklassers belangrijke sociale competenties naspelen.

Meer weten?
Esther van Efferen
e.vanefferen@cedgroep.nl
www.cedgroep.nl/stapindewereld